

תלמוד בבלי – מסכת חולין
פרק עשירי – הזרוע והלחיים
עריכה: אבי גורמן

[קל ע"א]

מתני' :

הזרוע והלחיים והקבה –

נוהגין בארץ - ובחוצה לארץ, בפני הבית - ושלא בפני הבית, בחולין - אבל לא במוקדשין.

שהיה בדין: ומה אם החולין שאינן חייבים בחזה ושוק - חייבים במתנות, קדשים שחייבים בחזה ושוק - אינו דין שחייבים במתנות?

ת"ל: (ויקרא ז, לד) "ואתן אותם לאהרן הכהן ולבניו לחק עולם" - אין לו אלא מה שאמור בענין.

כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן ונפדו –

חייבין בבכורה ובמתנות, ויוצאין לחולין להגזז ולהעבד, וולדן וחלבן מותר - לאחר פדיון. והשוחטן בחוץ – פטור, ואין עושין תמורה, ואם מתו – יפדו. חוץ מן הבכור ומן המעשר.

כל שקדם הקדשן את מומן, או מום עובר קודם להקדשן ולאחר מכאן נולד להם מום קבוע ונפדו –

פטורין מן הבכורה ומן המתנות, ואינן יוצאין לחולין להגזז ולהעבד, וולדן וחלבן אסור - לאחר פדיון. והשוחטן בחוץ – חייב, ועושין תמורה, ואם מתו – יקברו.

גמ' :

טעמא דכתב רחמנא "אותם", הא לאו הכי - הוה אמינא קדשים חייבין במתנות.

איכא למיפרך: מה לחולין - שכן חייבין בבכורה?

תיתי מזכרים.

מה לזכרים - שכן חייבין בראשית הגז?

מתיישים.

מה לתיישים - שכן נכנסין לדיר להתעשר?

מזקנים.

מה לזקנים - שכן נכנסו לדיר להתעשר?

מלקוח ויתום.

מה ללקוח ויתום - שכן נכנסין במינן לדיר להתעשר?

במינן – קאמרת? קדשים נמי, במינן נכנסין לדיר להתעשר!

ויהיו חולין חייבין בחזה ושוק מקל וחומר: ומה קדשים שאין חייבים במתנות - חייבין בחזה ושוק, חולין שחייבין במתנות - אינו דין שחייבין בחזה ושוק? אמר קרא: (דברים יח, ג) "וזה יהיה משפט הכהנים": "זה" – אין, מידי אחרינא – לא.

אלא טעמא דכתב רחמנא – "זה", הא לאו הכי - הוה אמינא חולין חייבין בחזה ושוק? והא בעי תנופה - היכא לינופינהו? אי אבראי - (ויקרא ז, ל) "לפני ה'" – כתיב. [קל ע"ב] אי אגואי - קא מעייל חולין לעזרה. הלכך, לא אפשר.

אלא "זה" - למה לי?

לכדרב חסדא, דאמר רב חסדא: המזיק מתנות כהונה או שאכלן, פטור מלשלם.

גופא: אמר רב חסדא: המזיק מתנות כהונה או שאכלן - פטור מלשלם.

מאי טעמא?

איבעית אימא: דכתיב - "זה";

ואיבעית אימא: משום דהוי ליה ממון שאין לו תובעים.

מיתיבי:

(דברים יח ג) "וזה יהיה משפט הכהנים" - מלמד שהמתנות דין.

- למאי הלכתא? - לאו להוציאן בדיינין?

לא, לחולקן בדיינין.

וכדרב שמואל בר נחמני, דאמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן :

מנין שאין נותנין מתנה לכהן עם הארץ?

שנאמר : (דברי הימים ב לא ד) "ויאמר לעם ליושבי ירושלים לתת מנת לכהנים וללויים למען יחזקו בתורת ה' " : כל המחזיק בתורת ה' - יש לו מנת, ושאינו מחזיק בתורת ה' - אין לו מנת.

תא שמע :

ר' יהודה בן בתירא אומר : 'משפט' - מלמד שהמתנות דין. יכול אפילו חזה ושוק דין? - תלמוד לומר : 'זה'.

- למאי? אילימא לחולקו בדיינין - אטו חזה ושוק לאו בדיינין מיחלקו?

אלא לאו, להוציא בדיינין!

הכא במאי עסקינן - דאתו לידיה.

אי דאתו לידיה, מאי למימרא?

דאתו לידיה בטבליהו, וקסבר האי תנא : מתנות שלא הורמו - כמי שהורמו דמיין.

תא שמע :

בעל הבית שהיה עובר ממקום למקום, וצריך ליטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני - נוטל, ולכשיחזור ישלם - דברי רבי אליעזר!

אמר רב חסדא : מידת חסידות שנו כאן.

אמר רבא : תנא תני "ישלם", ואת אמרת מדת חסידות שנו כאן!! ועוד, מדרבי אליעזר ליקום וליתוב? אלא מסיפא :

וחכמים אומרים : עני היה באותה שעה.

- טעמא דעני, הא עשיר - משלם.

אמאי? ליהוי כמזיק מתנות כהונה או שאכלן!

אמר רב חסדא : מידת חסידות שנו כאן.

תא שמע:

מנין לבעל הבית שאכל פירותיו טבלין, וכן לוי שאכל מעשרותיו טבלים, מנין
- שפטור מן התשלומין?

תלמוד לומר: ([ויקרא כב טו](#)) "ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו" -
אין לך בהן אלא משעת הרמה ואילך.

- הא משעת הרמה ואילך, מיהא משלם. אמאי? - ליהוי כמזיק מתנות כהונה
או שאכלן!

הכא נמי - [קלא ע"א] דאתו לידיה בטבליהו, וקסבר האי תנא: מתנות שלא הורמו -
כמי שהורמו דמיין.

תא שמע:

הרי שאנסו בית המלך גרנו -

אם בחובו - חייב לעשר, אם באנפרות - פטור מלעשר!

שאני התם, דקא משתרשי ליה.

תא שמע:

אמר לו: 'מכור לי בני מעיה של פרה', והיה בהן מתנות כהונה - נותנן לכהן,
ואינו מנכה לו מן הדמים. לקח הימנו במשקל - נותנן לכהן, ומנכה לו מן
הדמים.

- אמאי? ליהוי כמזיק מתנות כהונה או שאכלן!

שאני התם, דאיתנהו בעיניהו.

תא שמע:

תשעה נכסי כהן: תרומה, ותרומת מעשר, וחלה, ראשית הגז, ומתנות,
והדמאי, והבכורים, והקרן, והחומש.

- למאי, לאו להוציאן בדיינין?

לא, לכדתנן:

למה אמרו נכסי כהן? - שקונה בהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה, ובעל חוב נוטלן בחובו ואשה בכתובתה, וספר תורה.

ההוא ליואה דהוה חטף מתנתא. אתו אמרו ליה לרב.

אמר להו: לא מסתייה דלא שקלינן מיניה, אלא מיחטף נמי חטיף?!

ורב, אי איקרו עם - משקל נמי לשקול מינייהו, אי לא איקרו עם - רחמנא פטרינהו! מספקא ליה - אי איקרו עם, אי לא איקרו עם.

יתיב רב פפא וקאמר לה להא שמעתא.

איתיביה רב אידי בר אבין לרב פפא:

ארבע מתנות עניים שבכרם - הפרט והעוללות והשכחה והפאה, ושלוש שבתבואה - הלקט והשכחה והפאה, שנים שבאילן - השכחה והפאה, כולן אין בהם טובת הנאה לבעלים, ואפילו עני שבישראל - מוציאין מידו.

מעשר עני המתחלק בתוך ביתו - יש בו טובת הנאה לבעלים, ואפילו עני שבישראל - מוציאין אותו מידו.

ושאר מתנות כהונה, כגון - הזרוע והלחיים והקבה, אין מוציאין אותן (מידו) לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי.

ארבע מתנות שבכרם - הפרט והעוללות והשכחה והפאה, דכתיב: [\(ויקרא יט ז\)](#) "וכרמך לא תעולל ופרט כרמך לא תלקט", וכתיב: [\(דברים כד כא\)](#) "כי תבצור כרמך לא תעולל אחריך". אמר ר' לוי: "אחריך" - זו שכחה. פאה - גמר "אחריך" "אחריך" מזית, דכתיב: [\(דברים כד כ\)](#) "כי תחבוט זיתך לא תפאר אחריך", ותנא דבי ר' ישמעאל: שלא תטול תפארתו ממנו.

שלושה שבתבואה - הלקט, [\[קלא ע"ב\]](#) השכחה והפאה, דכתיב: [\(ויקרא כג כב\)](#) "ובקוצרכם את קציר ארצכם, לא תכלה פאת שדך בקוצרך ולקט קצירך וגו' " [\(דברים כד יט\)](#) "כי תקצור קצירך בשדך, ושכחת עומר בשדה".

שנים שבאילן - השכחה והפאה, דכתיב: [\(דברים כד כ\)](#) "כי תחבוט זיתך, לא תפאר אחריך", ותנא דבי ר' ישמעאל: שלא תטול תפארתו ממנו, "אחריך" - זה שכחה.

וכלן אין בהן טובת הנאה לבעלים.

מאי טעמא?

עזיבה כתיבא בהו.

ואפילו עני שבישראל - מוציאין אותו מידו, דכתיב (ויקרא כג כב) "ולקט קצירך לא תלקט, לעני ולגר תעזוב אותם" - להזהיר עני על שלו.

ומעשר עני המתחלק בתוך הבית, יש בו טובת הנאה לבעלים.

מאי טעמא?

נתינה כתיבא ביה.

ואפילו עני שבישראל מוציאין אותו מידו, דאמר ר' אילעא : גמר "לגר" "לגר" מהתם : מה להלן - מוזהר עני על שלו, אף כאן - מוזהר עני על שלו.

ושאר מתנות כהונה, כגון הזרוע והלחיים והקבה - אין מוציאין אותן, לא מכהן לכהן ולא מלוי ללוי.

הא מלוי לכהן מוציאין, אלמא איקרו עם!

כגון הזרוע ולא זרוע, ומאי ניהו? מעשר ראשון.

מעשר ראשון דלוי הוא!

כרבי אלעזר בן עזריה, דתניא :

תרומה לכהן מעשר ראשון ללוי, דברי ר' עקיבא ;

ר' אלעזר בן עזריה אומר : אף לכהן.

אימר דאמר ר' אלעזר בן עזריה - אף לכהן, לכהן ולא ללוי מי אמר?

אין, לבתר דקנסינהו עזרא.

אימר דקנסינהו עזרא - דלא יהבינן להו, משקל מינייהו - מי אמר?

אלא : כגון זרוע - ולא זרוע, ומאי ניהו? - ראשית הגז.

תא שמע :

זה הכלל : כל דבר שהוא בקדושה - כגון : תרומה ותרומת מעשר וחלה,

מוציאין אותן מידם. וכל דבר שאינו בקדושה - כגון : הזרוע והלחיים והקבה,

אין מוציאין אותו מידם!

כגון זרוע - ולא זרוע, ומאי ניהו? - מעשר ראשון, ולבתר דקנסינהו עזרא.

תא שמע :

השוחט לכהן ולעובד כוכבים - פטור מן המתנות.

- הא ללוי ולישראל - חייב!

לא תימא - הא ללוי ולישראל חייב, אלא אימא - הא לישראל חייב.

אבל ללוי מאי - פטור? אי הכי, ליתני - "השוחט ללוי ולעובד כוכבים פטור מן המתנות"!

ועוד, הא תניא: השוחט לכהן ולעובד כוכבים פטור מן המתנות, ללוי ולישראל חייב. - תיובתא דרב!

אמר לך רב: תנאי היא, דתניא:

(ויקרא טז לג) "וכפר את מקדש הקדש" - זה לפני ולפנים; "אהל מועד" - זה היכל; "מזבח" - כמשמעו; "יכפר" - אלו עזרות; "כהנים" - כמשמעו; "עם הקהל" - אלו ישראל; "יכפר" - אלו הלויים.

ותניא אידך:

"יכפר" - אלו עבדים.

מאי לאו - בהא קמיפלגי: דמר סבר - איקרו "עם", ומר סבר - לא איקרו "עם"?

ורב, אי סבירא ליה כהאי תנא - לימא, ואי סבירא ליה כהאי תנא - לימא!

מספקא ליה, אי כהאי תנא אי כהאי תנא.

דרש מרימר: הלכתא כוותיה דרב, והלכתא כוותיה דרב חסדא.

עולא - הוה יהיב מתנתא לכהנתא.

איתיביה רבא לעולא:

מנחת כהנת - נאכלת, מנחת כהן - אינה נאכלת.

- ואי אמרת "כהן" - ואפילו כהנת, והכתיב: (ויקרא ו טז) "וכל מנחת כהן כליל תהיה, לא תאכל!"

אמר ליה: רבי, [קלב ע"א] מטונך - "אהרן ובניו" כתובין בפרשה.

דבי רבי ישמעאל תנא:

"כהן" - ולא כהנת.

וילמוד סתום מן המפורש.

דבי ר' אליעזר בן יעקב תנא :

"כהן" - ואפילו כהנת.

הוי מיעוט אחר מיעוט, ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות.

רב כהנא - אכל בשביל אשתו.

רב פפא - אכל בשביל אשתו.

רב יימר - אכל בשביל אשתו.

רב אידי בר אבין - אכל בשביל אשתו.

אמר רבינא אמר לי מרימר :

הלכתא כוותיה דרב ;

והלכתא כוותיה דרב חסדא ;

והלכתא כוותיה דעולא ;

והלכתא כוותיה דרב אדא בר אהבה - לויא שילדה בנה פטור מחמש סלעים.

תנו רבנן :

הזרוע והלחיים והקבה - נוהגים בכלאים ובכוי.

רבי אליעזר אומר : כלאים הבא מן העז ומן הרחל - חייב במתנות. מן התייש

ומן הצבייה - פטור מן המתנות.

מכדי קי"ל :

דלענין כסוי הדם ומתנות - לא משכחת ליה אלא בצבי הבא על התיישה.

ובין לרבי אליעזר בין לרבנן, מספקא להו - אי חוששין לזרע האב, אי אין חוששין.

וב-"שה" ואפילו מקצת שה - קמיפלגי. מר סבר : שה - ואפי' מקצת שה, ומר

סבר : שה ואפילו מקצת שה - לא אמרינן.

בשלמא ר' אליעזר דפטר – קסבר : שה - ולא מקצת שה. אלא לרבנן - נהי נמי דקסברי :
שה - ואפילו מקצת שה, פלגא לשקול, ואידך פלגא לימא ליה - אייתי ראייה דאין
חוששין לזרע האב ושקול!?

אמר רב הונא בר חייא : מאי חייב נמי דקא אמר, חייב - בחצי מתנות.

מתיב רבי זירא :

כוי - יש בו דרכים שוין לבהמה, ויש בו דרכים שוין לחיה, ויש בו דרכים שוין
לחיה ולבהמה. כיצד?

חלבו אסור - כחלב בהמה. ודמו חייב לכסות - כדם החיה. דרכים שוין לבהמה
ולחיה - שדמו וגידו אסורין כבהמה וחיה.

וחייב בזרוע ולחיים והקבה.

ורבי אליעזר – פוטר.

- ואם איתא, חייב בחצי מתנות מבעי ליה!

אידי דתנא חלבו ודמו - דלא מתני חצי חצי, משום הכי לא קא תני חצי.

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן :

כוי לרבנן - חייב בכולהו מתנות.

דתניא :

"שור" - מה ת"ל : (דברים יח, ג) "אם שור"? - לרבות את הכלאים.

"שה" - מה ת"ל : (דברים יח, ג) "אם שה"? - לרבות את הכוי.

ורבי אליעזר, האי "אם" - למה לי?

מיבעי ליה לחלק.

ורבנן, לחלק מנא להו?

נפקא להו : (דברים יח, ג) "מאת זובחי הזבח".

ור' אליעזר : האי "מאת זובחי הזבח" - מאי עביד ליה?

מבעי ליה לכדרבא, דאמר רבא : הדין עס הטבח.

מתני' :

בכור שנתערב במאה –

בזמן שמאה שוחטין את כולן, פוטרים את כולן ;

אחד שוחט את כולן, פוטרים לו אחד.

השוחט לכהן ולעובד כוכבים - פטור מן המתנות. והמשתתף עמהן - צריך שירשום.

ואם אמר : 'חוץ מן המתנות' - פטור מן המתנות.

אמר : 'מכור לי בני מעיה של פרה', והיו בהן מתנות - נותנן לכהן, ואינו מנכה לו מן הדמים.

לקחן הימנו במשקל - נותנן לכהן, ומנכה לו מן הדמים.

גמ' :

ואמאי? - יבא עליו כהן משני צדדין, ולימא ליה : אי בכור הוא - כוליה ידידי הוא, ואי לאו בכור הוא - הב לי מתנתאיי! **[קלב ע"ב]**

אמר רב אושעיא : בבא לידי כהן, ומכרו לישראל במומו.

השוחט לכהן ולעובד כוכבים - פטור מן המתנות :

וליתיני - כהן ועובד כוכבים פטורין מן המתנות?

אמר רבא : זאת אומרת - הדין עם הטבח.

דרש רבא : **(דברים יח, ג)** "מאת העם" - ולא מאת הכהנים. כשהוא אומר : **(דברים יח,**

ג) "מאת זובחי הזבח" - הוי אומר : אפילו טבח כהן במשמע.

אושפיזיכניה דר' טבלא - כהן הוה. והוה דחיק ליה מלתא.

אתא לקמיה דרבי טבלא.

אמר ליה: זיל אישתתף בהדי טבחי ישראל, דמגו דמפטרי ממתנתא - משתתפי בהדך.
חייביה רב נחמן.

אמר ליה: והא רבי טבלא פטרן!

אמר ליה: זיל אפיק, ואי לא - מפקינא לך ר' טבלא מאונך!

אזל ר' טבלא קמיה דרב נחמן, א"ל: מ"ט עביד מר הכי?

א"ל: דכי אתא ר' אחא בר חנינא מדרומא, אמר ר' יהושע בן לוי, זקני דרום אמרו:
כהן טבח, שתים ושלש שבתות - פטור מן המתנות, מכאן ואילך - חייב במתנות.

אמר ליה: ולעביד ליה מר מיהת כר' אחא בר חנינא?

א"ל: הני מילי - דלא קבע מסחתא, אבל הכא - הא קבע מסחתא.

אמר רב חסדא: האי כהנא דלא מפריש מתנתא - ליהוי בשמתא דאלהי ישראל!

אמר רבה בר רב שילא: הני טבחי דהוצל, קיימי בשמתא דרב חסדא - הא עשרים
ותרתין שנין.

למאי הלכתא?

אילימא - דתו לא משמתינן להו? - והא תניא: במה דברים אמורים - במצות לא
תעשה, אבל במצות עשה כגון אומרים לו עשה סוכה - ואינו עושה, לולב - ואינו עושה,
עשה ציצית - ואינו עושה, מכין אותו עד שתצא נפשו!!

אלא - דקנסינן להו, בלא אתרייתא.

כי הא - דרבא קניס אטמא.

רב נחמן בר יצחק - קניס גלימא.

ואמר רב חסדא: זרוע - לאחד, וקבה - לאחד, לחיים - לשנים.

איני? - והא כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר: במערבא פלגינן להו גרמא גרמא!!

התם - בדתורא.

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: אסור לאכול מבהמה שלא הורמה מתנותיה.

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: כל האוכל מבהמה שלא הורמה מתנותיה, כאילו אוכל טבלים.

ולית הלכתא כוותיה.

אמר רב חסדא: מתנות כהונה - אין נאכלות אלא צלי, ואין נאכלות אלא בחרדל.

מאי טעמא?

אמר קרא: (במדבר יח, ח) "למשחה" – לגדולה, כדרך שהמלכים אוכלים.

ואמר רב חסדא: עשרים וארבע מתנות כהונה, כל כהן שאינו בקי בהן - אין נותנין לו מתנה.

ולאו מילתא היא, דתניא:

רש"א: כל כהן שאינו מודה בעבודה - אין לו חלק בכהונה, שנאמר: (ויקרא ז, לג) "המקריב את דם השלמים ואת החלב מבני אהרן, לו תהיה שוק הימין למנה".

אין לי אלא זה בלבד, מניין לרבות חמש עשרה עבודות? – כגון: היציקות, והבלילות, והפתיתות, והמליחות, תנופות, והגשות, [והקמיצות], הקטרות, [והמציאות] [והמליקות] [קלג ע"א] וקבלות, הזאות, והשקאת סוטה, ועריפת עגלה ערופה, וטהרת מצורע, ונשיאות כפים בין מבפנים בין מבחוץ?

תלמוד לומר: "מבני אהרן" - עבודה האמורה לבני אהרן. וכל כהן שאינו מודה בה - אין לו חלק בכהונה.

- טעמא דאינו מודה בה, הא מודה בה - אע"ג דאינו בקי בהן!

אמר ר' אבא אמר רב הונא אמר רב: חוטין שבלחי – אסורים, וכל כהן שאינו יודע ליטלן - אין נותנין לו מתנה.

ולא היא. אי בטויה - מידב דייבי. ואי לקדרה, אי דמיחתך להו ומלח להו - מידב דייבי.

אמר רבא: בדק לן רב יוסף:

האי כהנא דחטיף מתנתא - חבובי קא מחבב מצוה, או זלזולי קא מזלזל במצוה?
ופשטנא ליה: ([דברים יח, ג](#)) "ונתן" - ולא שיטול מעצמו.

אמר אביי:

מריש - הוה חטיפנא מתנתא. אמינא: חבובי קא מחביבנא מצוה. כיון דשמענא
להא: "ונתן" - ולא שיטול מעצמו, מיחטף לא חטיפנא, מימר אמרי: הבו לי.
וכיון דשמענא להא דתניא: ([שמואל א ת, ג](#)) "ויטו אחרי הבצע" - ר' מאיר
אומר: בני שמואל - חלקם שאלו בפייהם, מימר נמי לא אמינא. ואי יהבו לי –
שקילנא.

כיון דשמענא להא דתניא: הצנועים - מושכין את ידיהם והגרגרנים חולקים,
משקל נמי לא שקילנא, לבר ממעלי יומא דכיפורי - לאחזוקי נפשי בכהני.

ולפרוס ידיה?

אנסיה ליה עידניה.

אמר רב יוסף: האי כהנא דאית ליה צורבא מרבנן בשבבותיה ודחיקא ליה מילתא,
ליזכי ליה מתנתא. ואף על גב דלא אתי לידיה - במכרי כהונה ולויה.

רבא ורב ספרא איקלעו לבי מר יוחנא בריה דרב חנא בר אדא, ואמרי לה לבי מר יוחנא
בריה דרב חנא בר ביזנא. עביד להו עגלא תילתא.

א"ל רבא לשמעיה: זכי לן מתנתא, דבעינא למיכל לישנא בחרדלא.

זכי ליה.

רבא – אכל, ורב ספרא - לא אכל.

אקרייה לרב ספרא בחלמא: ([משלי כה, כ](#)) "מעדה בגד ביום קרה, חומץ על נתר, ושר
בשירים על לב רע".

אתא לקמיה דרב יוסף, א"ל: דלמא משום דעברי אשמעתא דמר, אקריין הכי?

אמר ליה: כי אמרי אנא – באחר, שמעא - בעל כרחיה מזכי. וכי אמרי אנא - למאן
דלא אפשר ליה, הא - אפשר ליה!

ואלא, מ"ט אקריין הכי?

כלפי רבא.

ולקריין לרבא?

רבא נזוף הוה.

א"ל אביי לרב דימי: ופשטיה דקרא - במאי כתיב?

א"ל: בשונה לתלמיד שאינו הגון, דאמר רב יהודה אמר רב: כל השונה לתלמיד שאינו הגון - נופל בגיהנם, שנאמר: (איוב כ, כו) "כל חושך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא נופח ירע שריד באהלו", ואין שריד - אלא ת"ח, שנאמר: (יואל ג, ה) "ובשרידים אשר ה' קורא".

אמר רבי זירא אמר רב: כל השונה לתלמיד שאינו הגון - כזורק אבן למרקוליס, שנאמר: (משלי כו, ח) "כצרור אבן במרגמה, כן נותן לכסיל כבוד", וכתוב: (משלי יט, ז) "לא נאווה לכסיל תענוג".

והמשתתף עמהן - צריך לרשום:

ואפילו עם העובד כוכבים?

ורמינהו:

המשתתף עם כהן - צריך לרשום, והמשתתף עם העובד כוכבים ופסולי המוקדשים - אין צריך לרשום! [קלג ע"ב]
הכא במאי עסקינן, דיתיב עובד כוכבים אמסחתא.
דכותה גבי כהן - דיתיב אמסחתא. אמאי צריך לרשום?
דאמרי, בשרא קא זבין.
אי הכי עובד כוכבים נמי אמרי - בשרא קא זבין?
אלא, הכא במאי עסקינן, דיתיב עובד כוכבים אכספתא.
דכותה גבי כהן, דיתיב אכספתא. אמאי צריך לרשום? - אמרי המוני הימניה, עובד כוכבים נמי אמרי - המוני הימניה?
אין אמונה בעובד כוכבים.

איבעית אימא: סתם עובד כוכבים, מפעא פעי.

אמר מר : ופסולי המוקדשין - אין צריך לרשום.

- אלמא מוכחא מלתא. והא אנן תנן : פסולי המוקדשין נמכרים באיטליז ונשחטים באיטליז ונשקלים בליטרא?

תרגמא רב אדא בר אהבה קמיה דרב פפא : באותן הנמכרים בתוך הבית.

אמר רב הונא : שותף בראש - פטור מן הלחי ; שותף ביד - פטור מן הזרוע ; שותף בבני מעיין - פטור מן הקבה.

וחייא בר רב אמר : אפי' שותף באחת מהן - פטור מכולן.

מיתיבי :

הראש שלי וכולה שלך, ואפי' אחד ממאה בראש - פטור.

היד שלי וכולה שלך, אפי' אחד ממאה ביד - פטור.

בני מעיין שלי וכולה שלך, אפי' אחד ממאה בהן - פטור.

- מאי לאו, פטור מן הלחי וחייב בכולן, פטור מן הזרוע וחייב בכולן, פטור מן הקבה וחייב בכולן!

לא. פטור מכולן.

וליתני - פטור מכולן?

ועוד תניא :

הראש שלי וכולה שלך, אפי' אחד ממאה בראש - פטור מן הלחי וחייב בכולן!

תיובתא דחייא בר רב - תיובתא.

אמר רב חסדא : הא מתניתא אטעיתיה לחייא בר רב, דתניא :

עשרים וארבע מתנות כהונה הן, וכולן ניתנו לאהרן ולבניו - בכלל ופרט וברית

מלח. כל המקיימן - כאילו קיים בכלל ופרט וברית מלח, וכל העובר עליהן -

כאילו עובר על בכלל ופרט וברית מלח.

ואלו הן :

עשר במקדש, וארבע בירושלים, ועשר בגבולים.

עשר במקדש: חטאת, וחטאת העוף, אשם ודאי, ואשם תלוי, וזבחי שלמי צבור, ולוג שמן של מצורע, ושתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות, ומנחת העומר.

וארבע בירושלים: הבכורה, והבכורים, ומורס מן התודה ומאיל נזיר, ועורות קדשים.

ועשר בגבולים: תרומה, ותרומת מעשר, וחלה, וראשית הגז, ומתנות, ופדיון הבן, ופדיון פטר חמור, ושדה אחוזה, ושדה חרמים, וגזל הגר.

- הוא סבר: מדקא חשיב להו למתנות בחדא - חדא נינהו.

ולא היא. אטו - מורס מתודה ואיל נזיר, דקא חשיב להו כחדא, משום דחדא נינהו. אלא - כיון דדמיין להדדי חשיב להו כחדא. ה"נ - כיון דדמיין להדדי חשיב להו כחדא.

איבעיא להו:

הראש שלך וכולה שלי - מהו?

בתר חיובא אזלינן - וחיובא גבי ישראל הוא, או דלמא בתר עיקר בהמה אזלינן - ועיקר בהמה דכהן הוא?

ת"ש:

עובד כוכבים וכהן שמסרו צאנם לישראל לגזוז - פטור.

הלוקח גז צאנו של עובד כוכבים - פטור מראשית הגז.

וזה חומר בזרוע ובלחיים ובקבה, יותר מראשית הגז.

- ש"מ בתר חיובא אזלינן, שמע מינה.

ואם אמר לו חוץ מן המתנות - פטור מן המתנות: [קלד ע"א]

ורמינהו:

על מנת שהמתנות שלי - נותן לכל כהן שירצה!!

"על מנת" - א-"חוץ" קא רמית? חוץ - שוירא. על מנת - לאו שוירא.

ורמינהו:

על מנת שהמתנות שלי - המתנות שלו?!

בהא פליגי: מר סבר - על מנת שוירא הוא, ומר סבר - על מנת לאו שוירא הוא.

אמר לו מכור לי בני מעיה וכו' :

אמר רב: לא שנו - אלא ששקל לעצמו, אבל שקל לו טבח - הדין עם הטבח.
ורב אסי אמר: אפי' שקל לו טבח - הדין עמו.
לימא - בדרב חסדא קא מיפלגי? - דאמר רב חסדא:
גזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו, רצה - מזה גובה, רצה - מזה גובה.
דמר - אית ליה דרב חסדא, ומר - לית ליה דרב חסדא?
לא, דכולי עלמא - אית להו דרב חסדא, והכא - במתנות כהונה נגזלות קא מיפלגי.
דמר סבר - נגזלות, ומר סבר - אין נגזלות.
איכא דמתני לה להא שמעתא בפני עצמה:
רב אמר: מתנות כהונה נגזלות;
ורב אסי אמר: מתנות כהונה אין נגזלות.

מתני' :

גר שנתגייר והיתה לו פרה -
נשחטה עד שלא נתגייר - פטור.
משנתגייר - חייב.
ספק - פטור, שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

גמ' :

כי אתא רב דימי אמר: רמי ליה רבי שמעון בן לקיש לר' יוחנן:
תנן: ספק - פטור.
- אלמא, ספיקא לקולא.
ורמינהו:
חורי הנמלים שבתוך הקמה - הרי אלו של בעל הבית.

ושלאחר הקוצרים, העליונים – לעניים, והתחתונים – של בעל הבית.

רבי מאיר אומר: הכל לעניים, שספק לקט – לקט!!

אמר ליה:

אל תקניטני, שבלשון יחיד אני שונה אותה. דתניא, ר' יהודה בן אגרא אומר משום רבי מאיר: ספק לקט – לקט, ספק שכחה – שכחה, ספק פאה – פאה.

אמר לו:

אל תשנה אותה אלא בלשון בן תדל, והא טעמא קאמר!

דאמר ר"ש בן לקיש: מאי דכתיב: (תהלים פב, ג) "עני ורש הצדיקו" – מאי "הצדיקו"? – אילימא בדינים, והא כתיב: (שמות כג, ג) "ודל לא תהדר בריבו"?! – אלא: צדק משלך ותן לו?

אמר רבא: הכא, פרה – בחזקת פטורה קיימא, קמה – בחזקת חיובא קיימא.

אמר ליה אביי:

והרי עיסה –

נעשית עד שלא נתגייר – פטור מן החלה.

משנתגייר – חייב.

ספק – חייב?

אמר ליה: ספק איסורא – לחומרא, ספק ממונא – לקולא.

דאמר רב חסדא, וכן תני ר' חייא:

שמונה ספקות נאמרו בגר – ארבע לחיוב, וארבע לפטור:

קרבן אשתו, וחלה, ובכור בהמה טמאה, ובכור בהמה טהורה – לחיוב; **[קלד ע"ב]**

ראשית הגז, והמתנות, ופדיון הבן, ופדיון פטר חמור – לפטור.

כי אתא רבין אמר: קמה אקמה – רמי ליה.

לוי זרע בכישר, ולא הוו עניים למשקל לקט.

אתא לקמיה דרב ששת, אמר ליה: (ויקרא יט, י) "לעני ולגר תעזוב אותם" - ולא לעורבים ולא לעטלפים.

מיתיבי:

אין מביאין תרומה, לא מגורן לעיר, ולא ממדבר לשוב.

ואם אין שם כהן - שוכר פרה ומביאה מפני הפסד תרומה!

שאני תרומה – דטבלה, ולא סגיא דלא מפריש לה.

והרי מתנות - דלא טבלי, ותניא:

מקום שנהגו למלוג בעגלים - לא יפשיט את הזרוע, להפשיט את הראש - לא יפשיט את הלחי.

ואם אין שם כהן - מעלין אותן בדמים ואוכלן, מפני הפסד כהן!!

שאני מתנות כהונה, דנתינה כתיבא ביה.

השתא דאתית להכי, תרומה נמי - נתינה כתיבא ביה.

ואלא "תעזוב" – יתירא, למה לי?

לכדתניא:

המפקיר את כרמו ולשחר השכים ובצרו - חייב בפרט ובעוללות ובשכחה ובפאה, ופטור מן המעשרות.

ההוא שקא דדינרי דאתא לבי מדרשא. קדים רבי אמי וזכה בהן.

והיכי עביד הכי? והא כתיב: "ונתן" - ולא שיטול מעצמו?

רבי אמי נמי - לעניים זכה בהן.

ואיבעית אימא: אדם חשוב – שאני, דתניא:

(ויקרא כא, י) "והכהן הגדול מאחיו" - שיהא גדול מאחיו, בנוי, בחכמה, ובעושר.

אחרים אומרים: מנין שאם אין לו, שאחיו הכהנים מגדלין אותו? - תלמוד לומר: "והכהן הגדול מאחיו" - גדלהו משל אחיו.

מתני' :

איזהו הזרוע? - מן הפרק של ארכובה, עד כף של יד. והוא - של נזיר. וכנגדו ברגל – שוק.

ר' יהודה אומר: שוק - מן הפרק של ארכובה, עד סובך של רגל.

אי זהו לחי? - מן הפרק של לחי, עד פיקה של גרגרת.

גמ' :

ת"ר :

(דברים יח, ג) "הזרוע" - זה זרוע ימין.

אתה אומר - זה זרוע ימין, או אינו אלא - זרוע שמאל?

ת"ל: "הזרוע".

מאי תלמודא?

כדאמר רבא: "הירך" - המיומנת שבירך. הכא נמי, "הזרוע" - המיומן שבזרוע.

"והלחיים" - למאי אתא?

להביא צמר שבראש כבשים, ושער שבזקן תישיש.

"והקבה" - למאי אתא?

להביא חלב שעל גבי הקבה, וחלב שבתוך הקבה. דאמר ר' יהושע: כהנים נהגו בו עין יפה, ונתנוהו לבעלים. - טעמא דנהגו, הא לא נהגו - דידיה הוא.

דורשי חמורות היו אומרים :

"הזרוע" - כנגד היד. וכן הוא אומר: (במדבר כה, ז) "ויקח רומח בידו".

"ולחיים" - כנגד תפלה. וכן הוא אומר: (תהלים קו, ל) "ויעמוד פנחס ויפלל".

"קבה" – כמשמעה. וכן הוא אומר: (במדבר כה, ח) "ואת האשה אל קבתה".

ותנא מייתי לה מהכא :

(ויקרא ז, לב) "שוק הימין" - אין לי אלא שוק הימין, זרוע מוקדשין – מניין?

ת"ל: (ויקרא ז, יד) "תרומה".

זרוע חולין – מנין?

ת"ל: "תתנו".

איזהו לחי? - מן הפרק של לחי ועד פיקה של גרגרת:

והתניא:

נוטלה - ובית שחיטה עמה?

לא קשיא. הא – רבנן, והא - רבי חנינא בן אנטיגנוס.

דתניא:

מוגרמת - פסולה.

העיד רבי חנינא בן אנטיגנוס על מוגרמת - שהיא כשרה.

איבעית אימא: הא והא – רבנן. ומאי "עמה" - עמה דבהמה.